

Slavnostni govornik: Ivan Hočevar

Lokacija: Bleiweisova cesta 3, 4000 Kranj (pred objektom Policijske uprave Kranj)

Javna prireditev: Spominska slovesnost ob 35. obletnici začetka delovanja koordinacijske podskupine za Gorenjsko (KOPG), vojnih enot milice (VEM) in notranjih organizacijskih enot (NOE) takratne Uprave za notranje zadeve (UNZ) Kranj in 35. obletnice osamosvojitvene vojne

Datum: 20. 5. 2026 ob 11. uri

Spoštovani,

- župan MO Kranj g. Matjaž Rakovec,
- direktor PU Kranj, g. Uroš Povalej, mag., s sodelavci,
- veterani in veteranke,
- dame in gospodje,
- spoštovane in spoštovani nastopajoči,
- dragi gostje,

En lep veteranski pozdrav v imenu PVD Sever – Gorenjska in mojem imenu, kot predsednika društva. Letos mineva 35 let od začetka delovanja koordinacijske podskupine za Gorenjsko (KOPG), ki jo je imenovala republiška koordinacijska skupina (KORS). Naloga KOPG je bila koordiniranje obrambno varnostnih in civilnih struktur pri obrambi nastajajoče države Slovenije na območju gorenjske pokrajine. KOPG smo sestavljali:

- Ivan Hočevar, načelnik UNZ Kranj (vodja),
- Peter Zupan, poveljnik 3. pokrajinskega štaba teritorialne obrambe Gorenjske (član),
- Zlatko Erzin, vodja pokrajinske organa za ljudsko obrambo (član),
- Jože Ajdišek, načelnik inšpektorata milice UNZ Kranj (član) in
- Milan Klemenčič, poveljnik 5. čete posebne enote milice UNZ Kranj (član).

Žal sta Zlatko Erzin in Milan Klemenčič že pokojna zato predlagam, da se z enominutnim molkom poklonimo njunemu spominu, poklon pa velja tudi vsem žrtvam vojne za samostojno Slovenijo 1991.

Slava jim!

Sedež KOPG je bil v objektu pred katerim smo se danes zbrali, da počastimo spomin na čas, ki je v zgodovino Slovencev in Slovenk zapisan z zlatimi črkami, kot čas, ko so se Slovenci in Slovenke odločili, da želijo živeti v samostojni in neodvisni Sloveniji.

Današnjim rodovom je R. Slovenija nekaj samoumevnega in vse premalo jih ve, kako je do nje prišlo, kaj vse je bilo potrebno organizirati, izvajati in se v prelomnih trenutkih odločiti, pri tem pa upoštevati načelo, da se cilj doseže s čim manjšimi človeškimi žrtvami in materialno škodo.

Ne bom ocenjeval odločitve in razmišljanje takratne politike. Kot takratni načelnik UNZ Kranj in voda KOPG pa lahko po 35. letih ocenim, da so varnostne, obrambne in civilne strukture na Gorenjskem v času osamosvojitvenih procesov in v osamosvojitveni vojni, svojo nalogo opravile z odliko. Se pa zaveda. Se pa zavedam in to nam je bilo tudi predočeno, da naše odločitve in odločanje ni bilo vedno sprejemljivo za KORS, še posebej tisti del, ko smo konfliktno situacije z nasprotno stranjo reševali brez uporabe orožja.

Gorenjska regija je bila strani doseganja cilja zvezne oblasti in vodstva JLA strateško in politično pomembno območje, ker meji na dve sosednji državi, s katerimi je imela pet cestnih mejnih prehodov, železniški mejni prehod in mednarodni mejni prehod na letališču Ljubljana - Brnik. Vsi naštetih objekti, razen železniškega mejnega prehoda Jesenice so bili deležni vojaške akcije, s ciljem, da se na njih s pomočjo zveznih carinikov in miličnikov zagotovi delovanje zveznih organov in uveljavijo zvezni predpisi.

Na vsakem cestnem mejnem prehodu in letališču Ljubljana – Brnik so se ob vojaških akcijah odvijali dramatični trenutki, vsaka akcija je imela svoje specifikne in odločitve, tako na strani JLA, vodstev enot TO in milice, kot tudi KOPG.

Ob tem naj omenim, da je bilo še posebej dramatično dogajanje na mejnem prehodu (MP) Jezersko, kjer je bilo s strani pripadnikov JLA uporabljeno strelno orožje in sicer so streljali z dvocevnim samohodnim protiletalskim topom, kal. 30 mm, znamke Praga in MP Karavanke, kjer je ravno tako prišlo do oboroženega spopada in je nastala velika materialna škoda. Na srečo ni bilo poškodovanih in mrtvih. V obeh primerih je KOPG odigrala pomembno vlogo pri zavarovanju človeških življenj in preprečitvi še večje materialne škode.

Še posebej brutalna je bila vojaška akcija JLA na območju letališča Ljubljana – Brnik, kjer je prišlo do uporabe vojaškega letalstva, ki je raketiralo in z mitraljezi delovalo po parkirišču pred letališko upravno stavbo in po letalskih hangarjih, ki so bili v lasti Republiškega sekretariata za notranje zadeve (RSNZ), letalskega podjetja Adria Airways in Republiškega izvršnega sveta. Materialna škoda bi bila še veliko večja, če se zračna plovila vseh naštetih državnih ustanov in podjetja Adria Airways ne bi pravočasno umaknila na druge lokacije.

Je pa zaradi uporabe strelnega orožja s strani pripadnikov tankovskega bataljona JLA prišlo do človeških žrtev in sicer sta v terenskem vozilu, ki so ga zadele kroglice iz mitraljeza tankovske enote, zgorela dva tuja novinarja. Ravno tako pa je bil v strelnem obračunu smrtno zadet pripadnik enote TO, ki je delovala pri obrambi letališča. Tudi RTV oddajniki na Krvavcu so bili objekt napada vojnega letalstva JLA, s ciljem, da se preprečijo mednarodne povezave s svetom. Vse naštetu pa ni zaustavilo procesa osamosvajanja, ni zaustavilo nadaljevanja ukrepov in aktivnosti, ki si jih je zadala komaj rojena država – živeti v samostojni in neodvisni Sloveniji za doseg skupnega cilja in odgovornosti, ki so jo varnostnim in obrambnim silam naložile državljanke in državljani na plebiscitu, na katerem so se odločili za samostojno in neodvisno Slovenijo. Vsem veterankam in veteranom gre tudi zahvala, da so nesebično in tudi za ceno svojega življenja izvajali naloge. Največja zasluga pa gre občankam in občanom, ki so nam stali ob strani in nam vsak na svoj način, v okviru svojih zmožnosti tudi pomagali. Brez njihove pomoči bi naloge opravljali veliko težje ali pa nekaterih sploh ne bi mogli opraviti.

Takrat smo imeli skupen cilj, h kateremu smo vsi težili, to nas je povezovalo in krepilo, dajalo nam je moči in polet. Vsakdo je s svojim znanjem in zmožnostih pripisoval največ kar je lahko in kakršnokoli prisvajanje zaslug posameznikov je popolnoma neopravičeno.

S ponosom in veliko mero zadovoljstva se spominjam tistih časov in čestitam vsakemu posebej, ki je v vrstah takratnih organov za notranje zadeve, milice in TO po svojih močeh prispeval k dosegu končnega cilja. Vse prevečkrat se na to pozablja in vse premalo se ve, kako je nastajala in nastala samostojna in neodvisna država Slovenija. Še posebej je tega vedenja premalo med mladimi, ki so v tem času preživljali otroška leta ali pa takrat sploh še niso bili rojeni.

Na koncu mi dovolite, da kot veteran osamosvojitvene vojne odločno obsodim vojno v Ukrajini in na Bližnjem vzhodu ter vse druge vojne in oborožene spopade, ki še trajajo. Te nesmiselne vojne in spopadi so še en dokaz, da se iz zgodovine nismo nič naučili. Še en dokaz, da reševanje političnih ciljev in konfliktov z uporabo oborožene sile najbolj prizadene najbolj ranljive skupine, to so otroci, starejši in drugi, ki so odvisni od pomoči drugih. Tako kot vse vojne do sedaj so tudi te z domačih ognjišč pregnale na tisoče ali pa kar milijone ljudi, človeško življenje pa ne pomeni nič.

Lahko le upamo, da bo prevladal razum in se posamezni odločevalci ne bodo zatekli k nerazumnim odločitvam, ki bi lahko bile pogubne za katastrofo širših razsežnosti.

Hvala za vašo pozornost in srečno Slovenija!